

انتفاضه شعبانيه

حماسه مقاومت اسلامي ملت عراق

۱۴۱۱/۸/۱۴ تا ۱۳۶۹/۱۲/۱۰ ش، ۱۹۹۱/۳/۱ م

www.ketab.ir

سرشناسه:	نیرائیان، صفاءالدین، ۱۳۳۹ -
عنوان و نام پدیدآور:	انتفاضه شعبانیه (حماسه مقاومت اسلامی ملت عراق) / آلاء صفاءالدین نیرائیان
مشخصات نشر:	تهران، مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۹۱
مشخصات ظاهری:	۷۸۸ ص.
شابک:	۱۷۰۰۰ ریال: ۳-۵۸۵-۴۱۹-۹۶۴-۹۷۸
فهرست‌نویسی:	قیبا
موضوع:	جنبش‌های اسلامی - عراق.
موضوع:	عراق - تاریخ - ۱۹۹۱ م - جنبش‌ها و قیام‌ها
موضوع:	عراق - سیاست و حکومت - دخالت خارجی
شناسه افزوده:	مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی
رده‌بندی کنگره:	۱۳۹۱ ۴۸ الف ت ۲ / ۶۵/ DSV۹
رده‌بندی دیویی:	۹۵۶ / ۷۴۳
کتابشناسی ملی:	۲۷۵۰۰۳۷

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات

عنوان: **انتفاضه شعبانیه [حماسه مقاومت اسلامی ملت عراق]**

تألیف: دکتر صفاءالدین تبرائیان

نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۹۱

شمارگان: ۱۵۰۰ قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان

حروفچینی و لیتوگرافی: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۱۹-۵۸۵-۳

ISBN 978-964-419-585-3

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، پلاک ۱۹۵۰.

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی. صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶

تلفن: ۲۲۲۱۱۱۹۴ تلفکس: ۲۲۲۱۱۱۷۴

www.irdc.ir

فهرست مطالب

۱۵	پیشگفتار
۱۵	درآمد

گفتار اول:

۲۵	برانگیختگان به ناسزا
۲۷	کارد انگلیسی در کالبد جهان اسلام
۳۱	قرن بیداری اسلامی
۳۴	شاهزاده حجازی، حکمران بین‌النهرین
۳۵	رویه سعدونیه
۴۰	طفل چهار ساله بر کرسی سلطنت
۴۵	ظهور و سقوط ژنرال قاسم
۴۹	«عرس الثورات»
۵۴	دست‌نشانندگان استعمار
۵۸	جعبه سیاه بعثیان
۶۱	کودتا در کودتا
۶۴	برنامه عفلقی
۶۸	تصفیه حساب‌های خونین
۷۵	مهار انقلاب ایران با حذف البکر و برکشیدن صدام

۷۸.....	نهادهای وحشت.....
۷۹.....	«الأمن العام».....
۸۱.....	«الاستخبارات العسكرية العامة».....
۸۲.....	«المخابرات العامة».....
۸۴.....	«الأمن الخاص».....
۸۵.....	اصحاب تابوت.....
۸۹.....	حزب کفر و شرک.....
۹۲.....	شش ماه روسفکران عرب.....

گفتار دوم:

۱۰۳.....	بوته‌های سراب.....
۱۰۵.....	فدراسیون عشایر و قریظ.....
۱۰۸.....	بختک نحس قیمومت انگلیس.....
۱۱۲.....	اعلان استقلال کویت و واکنش بغداد.....
۱۱۵.....	نیازهای راهبردی در ادعاهای ارضی.....
۱۲۰.....	النصر بالعرب.....
۱۲۳.....	جراحی سیاسی با نظامیگری.....
۱۲۵.....	باج‌گیری از شیوخ عرب.....
۱۲۸.....	دکترین امنیت انرژی.....
۱۳۱.....	بهانه‌گیری در مسیر تندباد.....
۱۳۶.....	فرار به جلو.....
۱۳۹.....	عبور از خط قرمز.....
۱۴۳.....	بازی با احساسات اعراب.....
۱۴۵.....	سردرگمی تبلیغاتی.....
۱۴۸.....	کژدیسی در فهم نظام بین‌الملل.....
۱۵۲.....	چراغ سبز انحرافی.....

گفتار سوم:

۱۵۵	بربریت انفرماتیزه
۱۵۷	اشغال در سه ساعت
۱۶۱	اقدام غیرقابل دفاع
۱۶۷	واکنش اتحادیه عرب
۱۷۲	بازدارندگی و تحریم
۱۷۵	جان تازه اقتصاد آمریکا با جنگ
۱۷۷	آرایش نیروهای متخاصم
۱۸۳	صدا، دوربین، آتش
۱۸۶	موشک‌پرانی به اسرائیل
۱۸۸	دفاع غیرفعال متحرک در جنگ نامتعارف
۱۹۰	کشتار در العاصمیه
۱۹۲	نبرد زمینی فقط ۱۰۰ ساعت
۱۹۵	خیمه صفوان
۲۰۰	بمباران: ۸ برابر بیشتر از هیروشیما
۲۰۱	جبران عقده ویتنام و تحقیر در ایران و لبنان
۲۰۴	شرکت سهامی ستیزه‌جویی
۲۰۷	دسیسه صهیونیستی
۲۱۳	هوشیاری رهبری

گفتار چهارم:

۲۱۷	بار دیگر «ثوره» در نجف
۲۱۹	سرخورده از حماقت
۲۲۲	ابوحیدر، نماد شورش بصره
۲۲۵	جرقه در انبار باروت
۲۲۹	انهدام دیوار ترس و سقوط شهرها

۲۳۳.....	عصیان در ساعت ۱۴/۳۰.....
۲۳۹.....	مرزدار حوزه در صحنه.....
۲۴۳.....	اوامر و نواهی در بیانیه‌ی اول.....
۲۴۹.....	کمیته ۹ نفره در بیانیه دوم.....
۲۵۱.....	مید سبزواری و انتفاضه مشروعه.....
۲۵۳.....	ارزیابی یادمانده‌ها.....
۲۵۸.....	موضع صدر دوم.....
۲۶۲.....	محدوریت بازمانده.....
۲۶۹.....	دیدگاه‌های خبرنگاران ایرانی.....
۲۷۳.....	تحفظ حضرت عباس (ع).....
۲۷۹.....	کمیته عالی کنترل بحران.....
۲۸۳.....	آتش در کوفه.....
۲۸۵.....	تهاجم به کانون تشیع.....
۲۸۸.....	«لاشیعه‌ی بعد الیوم»!.....
۲۹۳.....	دستگیری مرجع عالیقدر و رئیس حوزه.....

گفتار پنجم:

۳۰۳.....	خاک طف همچنان سرخ.....
۳۰۵.....	«یوم المظلوم» در کربلا.....
۳۰۶.....	عملیات استشهادی یک زن.....
۳۰۹.....	عزیزترین سرزمین.....
۳۱۱.....	قتل عام در سرزمین حسینی.....
۳۱۸.....	رجزخوانی ژنرال کامل و عبرت‌های تاریخی.....
۳۲۴.....	شورشگری کردها.....

گفتار ششم:

۳۲۹	قیام و سرکوب.....
۳۳۱	قلع و قمع قیامگران.....
۳۳۶	قتل درمانی با چراغ سبز آمریکایی.....
۳۴۲	لذت کشتن.....
۳۴۵	رویه شیعه هراسی.....
۳۵۱	تجاهل عرب‌ها.....

گفتار هفتم:

۳۵۵	آسیب‌شناسی واقعه.....
۳۵۷	سیدمجید خوثی و مأموریت ناممکن.....
۳۶۱	برافتادن نقاب دورویی.....
۳۷۱	آمریکا، عامل اصلی کشتار مردم عراق.....
۳۷۴	فضایی برای تنفس گلخانه‌ای.....
۳۸۲	آرایش هسته‌های مقاومت در هورها.....
۳۹۰	سنجش ادعای حزب الدعوه.....
۳۹۶	نیوستن ارتش.....
۳۹۸	رخنه نفوذی‌ها و انتقام‌جویی.....
۴۰۱	همراه نشدن اهل سنت.....

گفتار هشتم:

۴۱۱	میراث حضور و ایستادگی.....
۴۱۳	مجلس اعلی، پارلمان در تبعید.....
۴۱۷	سایه روشن «بدر».....
۴۲۵	همه در آماده‌باش.....
۴۲۹	انتظار بجا، ایراد و اتهام نابجا.....
۴۳۵	رهبری حکیم.....

- ۴۴۴..... درخواست کمک برای براندازی
- ۴۴۶..... طرح جهادی پنج ماده‌ای
- ۴۵۱..... رفتارشناسی نهاد مرجعیت
- ۴۵۵..... تناسب عمل و توان
- ۴۵۹..... شبهه دوری عملی از سیاست و نزدیکی نظری به آن
- ۴۶۱..... پرونده اردن
- ۴۶۴..... ملاقاتی برای تحقیر و فتنه‌انگیزی
- گفتار نهم:
- ۴۶۹..... خاکسپاری در بیابان
- ۴۷۱..... طارق عزیز در خانه رجوی در پاریس
- ۴۷۵..... از میکرو به ماکرو: عبور از سوراخ سوزن
- ۴۷۶..... تأسیس «ارتش آزادیبخش ملی»
- ۴۷۹..... عملیات «آفتاب»
- ۴۸۰..... عملیات «چلچراغ»
- ۴۸۱..... عملیات مفتضحانه «فروغ جاویدان»
- ۴۸۴..... شرکت در شهادت حجاج ایرانی
- ۴۸۶..... بودجه شعبه فارسی حزب بعث
- ۴۸۹..... میلیشیای صدام‌پسند
- ۴۹۱..... ضد شورشگری اکراد
- ۴۹۳..... دروغپردازی تئوریک
- ۵۰۰..... نشانه‌روی به سوی ترکمانان
- ۵۰۲..... لهجه نفاق نقابدار
- ۵۰۶..... F.B.I در اشرف
- ۵۰۷..... بازدارندگی در اردوگاه خالد
- ۵۱۰..... نیرنگ آپورتونیست‌ها در طوزخورماتو
- ۵۱۲..... اسامی جنایتکاران دست‌اندرکار عملیات «مروارید»

۵۱۸.....	سوگندنامه تواین سازمان در فاز کردکشی.....
۵۲۱.....	گپ و گفت نتگین سپهد صابر الدوری با رجوی.....
۵۲۹.....	سخن پایانی.....
۵۲۹.....	اسناد و تصاویر.....
۶۹۹.....	کتابنامه.....
۷۱۷.....	مآیه.....
۷۱۷.....	انتفاضة شعب مظلوم فی شعبان المبارک.....

پیشگفتار

ملت عراق و به‌ویژه شعیان مظلوم آن در تاریخ معاصر سال‌های سختی را سپری کرده‌اند. قیومت انگلستان بر این پهنه جغرافیایی پس از فروپاشی امپراتوری عثمانی و به کار گماشتن عناصر مزدور خود به حکومت این سرزمین و در نهایت کودتاهای پی‌درپی و برآمدن و برافراشتن حکام با کودتا، تاریخ خونباری را برای این کشور رقم زده است.

اما از میان تمامی این فرازونشیب‌ها، روی کار آمدن حزب بعث و به‌ویژه صدام حسین تبعات بسیار زیانباری برای عراق در پی داشت. ماجراجویی حزب بعث در حمله به ایران و تحمیل کردن جنگ هشت ساله به جمهوری نوپای اسلامی ایران با تحریک غرب و به‌ویژه آمریکا به وقوع پیوست که نتوانسته بود انقلاب اسلامی ایران را مهار کند. مقاومت ملت ایران در برابر متجاوز، شکست نقشه‌های توسعه‌طلبانه صدام را رقم زد و او که به نوعی عقده کشورگشایی پیدا کرده بود این بار به کویت حمله کرد. میدان جنگ کویت با دخالت نیروهای ائتلاف به جهنم سربازان عراق تبدیل شد و تا نزدیکی فروپاشی حکومت بعث پیش رفت.

با شکست ارتش بعثی در کویت، مردم عراق انتفاضه‌ای را علیه رژیم بعثی شروع کردند که هرچند از بصره شروع شد ولی به سرعت بسیاری از استان‌های عراق را دربرگرفت. آنچه در این میان بسیار حائز اهمیت است نقش روحانیت شیعه به‌ویژه آیت‌الله‌العظمی خویی در شروع و قوام این حرکت بود.

سردمداران غرب و نیروهای ائتلاف که در جنگ کویت صدام را شکست داده

بودند به محض شروع انتفاضه مردمی، منافع خود را در حمایت از دشمن دیروزشان دیدند و برای سرکوب قیام به حزب بعث کمک کردند. جلادان بعثی با بی‌رحمی تمام به محاصره شهرها، کشتن مردم اعم از پیر و جوان و تخریب اماکن متبرکه شیعیان پرداختند؛ به‌طوری که در مدت اندکی، قریب به دو هفته، چند صد هزار نفر در سرتاسر عراق به دست صدامیان به شهادت رسیدند.

متأسفانه باگذشت بیش از دو دهه از این اتفاق مهم و کم نظیر تاریخ معاصر منطقه، ابعاد مختلف آن تا کنون باقی مانده و کمتر نام و یادی از آن به میان آمده است. لذا در راستای سیاست‌های مؤسسه بر آن شدیم با پرداختن جدی و مفصل به این قیام، دین خود را نسبت به شهدای مظلوم و روحانیت انقلابی مؤثر در رهبری آن تا حدودی ادا نماییم. این اثر به تشریح چگونگی شکل گرفتن انتفاضه و سرایت آن به کل عراق و تلاش‌های قیامگران برای تسلط بر امور و جنگ با حزب بعث و در نهایت سرکوب آن می‌پردازد. شاید بی‌راهه نباشد اگر گفته شود انتفاضه شعبانیه اگرچه سرکوب شد ولی از پیش‌درآمدهای بیداری اسلامی در منطقه خاورمیانه بود.

در اینجا فرصت را غنیمت شمرده از زحمات و تلاش‌های مجدانه پژوهشگر و نویسنده محترم جناب آقای دکتر صفاءالدین تیرانیان که با جدیت، وسواس و پیگیری بسیار این اثر را در مدتی کوتاه و با قلمی شیوا و عمیق جهت انتشار در اختیار مؤسسه قرار دادند تشکر می‌نماییم. تردیدی نیست آنچه این کتاب را به اثری ماندگار بدل نموده است پیش از هر چیز عشق و علاقه ایشان به طریق نورانی شهدای انتفاضه و ارادت والايش به نهاد مرجعیت و روحانیت نقش‌آفرین در این قیام کبیطیر است.

امید است انتشار این کتاب که با انتخاب شهر مقدس نجف اشرف به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام مقارن شده است، کمکی باشد در جهت پرداختن بیشتر و دقیق‌تر به موضوعات مغفول‌مانده‌ای از این دست که کم هم نیستند.

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات

مرکز اسناد انقلاب اسلامی

درآمد

در پی خاتمه یافتن جنگ تحمیلی رژیم بعث حاکم بر عراق با ایران شاهد تیره شدن روابط و مناسبات دیکتاتور بغداد با برخی سران عرب هستیم. صدام که گمان می‌کرد کشورش سپر بلای کشورهای عرب حوزه خلیج فارس شده و با قربانی کردن بسیاری از جوانان و از دست دادن ذخایر مالی عراق، همتایان عرب خود را از خطر بزرگی رهانیده است، انتظار داشت دولت‌های عربی منطقه کمک‌های مالی فزون‌تری در اختیارش قرار دهند. به باور صدام، مساعدت‌های اعراب به وی در خلال جنگ هشت‌ساله ناچیز بوده و اکنون برای بازسازی و نوسازی خسارت‌های سنگین وارده بر بلاد رافدین، که به نمایندگی از همه ملوک و امرای عرب منطقه برای مهار انقلاب اسلامی و جلوگیری از سرایت شعله‌های آن به سرزمین‌هایشان، درگیر نبرد با ایران اسلامی شده، سزاوار پاداش کلان و شایسته مشوق‌های معتاب‌هی است.

سردار بی‌افتخار و به حاشیه رانده شده‌ی قادسیه در پایان جنگ با ایران هرچند موفقیتی ارمغان نیاورد لیک از لحاظ کمیت نیروی نظامی، با حدود یک میلیون و هشتصد هزار نفر، چهارمین ارتش جهان را در اختیار داشت و از این‌رو بیش از هر وقت دیگری خود را لایق رهبری جهان عرب می‌پنداشت، به‌رغم آنکه از نظر مالی به شدت ضعیف شده و آسیب‌پذیر نشان می‌داد.

صدام در اجلاس ۲۸ مه ۱۹۹۰ سران عرب که به میزبانی کشورش در بغداد برپا شد، طی سخنانی غافلگیرانه، دولت‌های عرب منطقه را به اعلان جنگ اقتصادی برضد عراق متهم کرد. دیری نپایید بلندپایگان بعضی روز ۱۸ ژوئیه ۱۹۹۰ کویت را رسماً متهم

کردند با تجاوز به خاک عراق و بهره‌وری غیرقانونی از چاه‌های نفت مورد اختلاف دو کشور در «الرمیله»، نفت آن منطقه را به یغما برده است. مواضع دولتمردان عراقی و لحن ادبیات گفتاری آنان نسبت به مقامات کویتی همه‌روزه شدت می‌یافت. در این میان میانجیگری شماری از رؤسای عرب و مذاکرات رودرروی طرفین نیز راه به جایی نبرد و همه شواهد و قرائن حکایت از حمله قریب‌الوقوع عراق به کویت داشت.

صبحگاه ۲ اوت ۱۹۹۰م/ ۱۰ محرم ۱۴۱۱ ق ۱۱ مرداد ۱۳۶۹ ش. نظامیان عراقی با یورش به کویت ظرف سه ساعت خاک آن کشور را به اشغال خود درآوردند. تجاوز به کویت و تصرف آن کشور نقطه عطفی در تاریخ معاصر خاورمیانه و نخستین بحران بین‌المللی در دوره‌ی پس از جنگ سرد به‌شمار می‌آید. بی‌گمان صدام در تهاجم به کویت می‌خواست یک شبه بر تمامی مشکلات خود فائق آید. شیخون به کویت و فتح آن. گریز از معضلات فراوان داخلی عراق و سرپوش نهادن بر بخش معظم آن را ممکن می‌کرد. تیم تصمیم‌ساز حمله به کویت. راهکار تحقق جاه‌طلبی‌های منطقه‌ای صدام و زعامت وی بر دنیای عرب و این‌سان عینیت بخشید.

یورش عراق به کویت در زمانه‌ی خاصی که جهان اسلام و دنیای عرب شاهد اوجگیری احساسات ضد آمریکایی بود، انجام گرفت. در آن برهه صاحب‌نظران امور سیاسی و امنیتی ایالات متحده اذعان داشتند طی سه دهه اخیر - از ۱۹۶۰ - احساسات ضدآمریکایی اعراب و شدت گرفتن دشمنی آنان با سیاست‌های کاخ سفید هیچ‌گاه به این اندازه نبوده است. به‌گونه‌ای که همراهی آشکار و عریان عرب با دولتمردان آمریکایی، موقعیت آنان را بیش از پیش آسیب‌پذیر کرده است.

اظهارنظر سفیر آمریکا در عراق. یک هفته پیش از هجوم عراق به کویت در دیدار با صدام مبنی بر اینکه «ما دربارهی اختلافات اعراب با یکدیگر مانند اختلافات سرحدی شما با کویت حرف زیادی برای گفتن نداریم. تنها آرزو می‌کنیم هرچه سریع‌تر آن را حل کنید»، نوعی چراغ سبز نشان دادن به ماجراجویی غیرقابل دفاع کرسی‌نشینان بغداد تعبیر شد.

اشغال یکی از کوچک‌ترین و ثروتمندترین کشورهای جهان، کشوری عرب و عضو

شورای همکاری کشورهای خلیج فارس و تبدیل رژیم پادشاهی آن به جمهوری، سلاطین نفت منطقه را به شدت نگران کرد. چند روز بعد - ۱۶ اوت ۱۹۹۰ - دیک چنی، وزیر دفاع آمریکا بنا به دعوت فوری شاهزاده سعود الفیصل وارد ریاض شد. سعودی‌ها خواهان استقرار سریع نظامیان آمریکایی در خاک خود شدند. به یکباره جهان اسلام و دنیای عرب تماشاگاه پهن کردن فرش قرمز از طرف شاخه سیاسی جریان سلفی، تکفیری، ازهایی وهابی برای استقبال از ورود قوای اجنبی به قلمرو خادم‌الحرمین الشریفین شد.

ماه‌ها زمان برای تصویب قطعنامه‌های «جو و اجور» شورای امنیت سازمان ملل متحد و فراخواندن نظامیان از سی و سه کشور جهان به منطقه برای هجوم به عراق وقت صرف شد، تا اینکه ساعت ۲:۰۰ بامداد ۱۷ ژانویه ۱۹۹۱ م/ یکم رجب ۱۴۱۱ ق/ ۲۷ دی ۱۳۶۹ ش، یورش نیروهای ائتلاف بین‌المللی به رهبری آمریکا به عراق آغاز شد. فرماندهی کل عملیات توفان صحرای بزرگ در ژنرال نورمن شوارتسکف بود. حملات هوایی سی و هشت روز تداوم یافت و در خلال آن بنیه دفاعی، زیرساخت‌های اقتصادی، اداری، حتی اجتماعی عراق منهدم گردید. براساس آماری که توسط کشورهای غربی شرکت‌کننده در عملیات اعلام شد، طی این مدت هشت برابر بیش از آنچه در واپسین ایام جنگ جهانی دوم بر سر مردم ژاپن در هیروشیما فرود آمد، بمب بر سر عراقیان ریخته شد. روز سی و نهم جنگ، حملات زمینی از چند محور آغاز گردید. در جریان نبردهای زمینی، قوای متحدین به‌ویژه آمریکایی‌ها و انگلیسی‌ها از سلاح‌های نامتعارف و کشتار جمعی علیه نظامیان عراق استفاده کردند.

قوای بین‌المللی در ۲۶ فوریه ۱۹۹۱ وارد کویت شدند و این کشور را پس از قریب هفت ماه - ۲۰۸ روز - از اشغال سپاهیان صدام خارج ساختند. پیکار بر روی زمین تنها چهار روز به طول انجامید و در صدمین ساعت شروع عملیات زمینی، رژیم بعث حاکم بر عراق در ۲۸ فوریه دست‌ها را به نشانه تسلیم بالای سر برد و در برابر یورش برندگان زانو زد. سرلشکر سلطان هاشم احمد الطائی و سرلشکر صلاح عبود به نمایندگی از رژیم صدام در ملاقات با ژنرال نورمن شوارتسکف و ژنرال خالد

بن سلطان بن عبدالعزيز آل سعود، نمایندگان قوای ائتلاف با حضور در خیمه صفوان، تن به پذیرش تمامی شرایط خفت آور مهاجمان دادند. رهاورد دومین جنگ تحمیلی صدام که آن را «ام المعارک» نام نهاده بود، حدود یکصد هزار کشته و بیش از شصت هزار اسیر و شمار قابل توجهی از زخمیان بود. آری ثمره دومین ماجراجویی بعثیان در منطقه بلی خفت بارتر از هزیمت ابلهانه‌ی نخستین مسمی به «قادسیه» بود. صدام این مرتبه با طناب حامیان نام و نشان‌دارش به قعر چاه سقوط کرد.

بدون شک آمریکا و رژیم صهیونیستی برندگان دومین جنگ در منطقه‌ی خلیج فارس به‌شمار می‌آیند. ایالات متحده که بر اثر ناکامی در ویتنام اعتبار و حیثیت خود را خدشه‌دار می‌دید، به دنبال سرنگونی رژیم شاهنشاهی در ایران و سقوط حاکمیت پهلوی دوم، در روزارویی با ایران انقلابی و اسلامی، به‌خصوص عدم توفیق در آزادسازی کارکنان سفارتخانه‌شان در تهران، لطمه دیگری را متحمل گردید؛ همی، انفجار مقر فرماندهی تفنگدارانش در بیروت توسط رزمندگان مقاومت اسلامی - حزب الله لبنان - موجب خفت و خوارگی بیشترشان شد. صدام با حمله به کشور عرب، مسلمان و همسایه‌اش - کویت - فرصت طلایی جبران این ناکامیابی‌ها را به آمریکایی‌ها داد تا دوباره قد برافرازند و خود را به مثابه یگانه ابرقدرت جهان در وضعیت رو به اضمحلال شوروی، مطرح نمایند. آمریکایی‌ها سال‌هاست در خاورمیانه دو هدف عمده و استراتژیک را تعقیب می‌کنند: نخست، کنترل ذخایر و تولیدات نفت و سایر منابع انرژی منطقه و تأمین جریان آزاد وصول آن به غرب؛ و دیگری، حفظ امنیت رژیم صهیونیستی. اقدام نابخردانه صدام در یورش به کویت، هم آمریکا و هم رژیم صهیونیستی را ذوق زده کرد. غاصبان قدس شریف بدون هزینه یک دلار و شلیک یک گلوله به یکی از آرزوهای خود که همانا انهدام بنیه نظامی و اقتصادی یکی از کشورهای مهم عرب بود، با بودجه خود اعراب و برنامه‌ریزی و مدیریت آمریکا و هم‌پیمانان اروپایی‌اش دست یافتند. در اثر حاضر به تفصیل درخصوص فواید سیاسی، اقتصادی، نظامی جنگ که نصیب رژیم صهیونیستی شد توضیح داده شده است.

بنابر پژوهش‌های دقیق علمی و آماری به عمل آمده، طی سنوات دهه هشتاد، بر اثر

سیاست‌های صدام، عراق بالغ بر دویست و نود و پنج میلیارد دلار ذخیره و درآمد ارزی خود را از دست داد. به‌زعم کارشناسان، بازگرداندن اوضاع اقتصادی عراق به وضعیت قبل از جنگ مستلزم خرجکرد دویست و پنجاه میلیارد دلار سرمایه و صرف چهل سال زمان است.

در خلال عقب‌راندن قوای صدام از کویت و فرار تحقیرآمیز سربازان عراقی از جبهه کویت، روز یکم مارس ۱۹۹۱م/۱۴ شعبان ۱۴۱۱ق/۱۰ اسفند ۱۳۶۹ش شاهد خیزش عمومی و گسترده عراقیان هستیم که جرقه‌ی آن در میدان سعد شهر بصره شعله‌ور گردید. بر اثر قیام ملت مظلوم عراق، کنترل چهارده استان از مجموع هجده استان این کشور به دست مردم افتاد. در این میان واکاوی و بازخوانی آنچه در نجف‌اشرف رخ داد حائز بسی اهمیت است. مرجعیت اعلی و ریاست حوزه دیار علوی که آن هنگام در حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدابوالقاسم خونی متجسد بود، مبادرت به صدور دو اطلاعیه مهم برای ساماندهی قیام، همچنین تعیین نفراتی به‌عنوان کمیته عالی کنترل بحران کرد. شهروندان کربلای معلی نیز مانند دیگر شهرهای سر به شورش نهاده، حماسه‌های ماندگار آفریدند.

انتفاضه سرشناس به «شعبانیه» عراقیان برای آمریکایی‌ها و هم‌پیمانان اروپایی و عربش بسی بیمناک و نگران‌کننده بود. از دیدگاه نیروهای استکباری و ارتجاعی، روی کار آمدن شیعیان در عراق، برای غرب به مراتب خطرناک‌تر از صدام و حزب فاشیست بعث‌اش بود. رژیم صدام در سرکوب و قلع و قمع متفرضین نهایت وحشیگری و جنایات مافوق تصور را مرتکب شد. مزدوران حاکمیت ظلم و تجاوز در کشتار قیامگران، حتی مردم بی‌پناه ددمنشی خود را آشکارا نمایان کردند. حمله قوای مسلح جهل و ستم به حرمین شریفین حسینی و عباسی در سرزمین «طف» و یورش سبعانه به حرم علوی در گستره «غری» و هتک حرمت اعتاب مقدسه از اقدامات زشت نظامیان تب‌کار گارد جمهوری به سرکردگی اشقی الاشیقاء حسین کامل و طه الجزراوی بود. به دستور فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق، بر روی تانک‌هایی که برای سرکوب انتفاضه رهسپار مناطق جنوب و فرات میانه شد با اسپری قرمز رنگ

تهدید طایفی «لاشیعة بعد الیوم» نوشته شد. لشکریان حکومت یعنی با کشتار بیرحمانه صدها هزار نفر در جای جای عراق، اجساد قربانیان را در گورهای دسته‌جمعی دفن کردند.

اعمال نفوذ و فشار سیاسی شیوخ نفتی حوزه خلیج فارس که صورتحساب جنگ توسط آنان امضا و هزینه‌هایش تأدیه گردید، ملوک، سلاطین و امیرنشینانی که بنا به دعوت آنان قوای ائتلاف پای به منطقه نهادند باعث شد آمریکایی‌ها نه تنها از خواسته‌ی براندازی صدام و تغییر رژیمش صرف‌نظر نمایند، بلکه مجوز پرواز بالگردها برای قتل عام مردم را نیز صادر کنند. بی‌شک فشار فزاینده شیوخ نفت و دلار به آمریکا، از عوامل منصرف شدن آنها به منظور فروپاشی حزب بعث حاکم بر عراق بود. مثلث آمریکا، سران عرب و رژیم صهیونیستی، روی کار آمدن نظام مردم‌سالاری دینی در عراق را برای خود تهدیدی بالقوه و خطری بزرگ می‌پنداشت. نیروهای ائتلاف از سوخت‌رسانی برای به حرکت درآوردن ماشین جنگی صدام بر روی زمین و پرواز بالگردهایش به منظور شکار انسان‌های بی‌پناه خودداری نورزیدند.

سال‌ها بعد زلمای خلیل‌زاد، سفیر آمریکا در عراق در مراسم تودیع خود در بغداد اظهار داشت: «احساس می‌کنم پس از جنگ برای آزادسازی کویت کار درستی انجام ندادیم چرا که عراق را با تمام جنایات صدام به حال خود رها کردیم». یادآوری این نکته ضروری است که مقامات ارشد ایالات متحده پیش از ورودش به عراق به دفعات خواهان شورش مردم برضد سرمداران یعنی شدند اما آنگاه که عراقیان سر به طغیان نهادند حتی از امدادرسانی انسانی به آنان اجتناب ورزیدند. طرح محاکمه صدام به‌عنوان جنایتکار جنگی که نخستین مرتبه از سوی برخی کشورهای اروپایی به پیشگامی آلمان مطرح شده بود و با استقبال آمریکا مواجه گردید، به یکباره به بوته فراموشی سپرده شد و به بایگانی و محاق رفت.

به‌نظر می‌رسد برای سران آمریکا و کشورهای اروپایی، آثار منفی زیست محیطی جنگ در منطقه خلیج فارس که منجر به کوچ پرندگان و از بین رفتن پوشش گیاهی و آسیب‌های وارده بر حیوانات بحری و جانوران آب‌های گرم شده بود و تأثیرات

ناگواری بر کشت و زرع و نباتات صحرائی منطقه برجای نهاده بود، مهم‌تر از قتل عام نیم میلیون نفر انسان بی‌گناه طی دو هفته بود!

روشنفکران دنیای عرب نیز در خلال جنگ دوم خلیج فارس و برآمدن قیام حماسی ملت عراق آزمون بدی پس دادند؛ هرچند جانبداری آنان از عراق بیش از اینکه حمایت از اقدام غیرقابل دفاع صدام باشد، ابراز نفرت نسبت به رفتار تهوع‌آور و مشمئزکننده ارتجاع عرب به سرکردگی برکشیدگان استعمار انگلیس در سرزمین حجاز بود.

بدون تردید انقراضه شعبانیه عراق رویداد پراهمیتی در تاریخ معاصر پرفراز و فرود این کشور به‌شمار می‌آید. برخی آن را بزرگ‌ترین واقعه پس از انقلاب بیست عراق می‌پندارند. عده‌ای نیز آن را مهم‌تر از آن، حتی جنبش جهاد (۱۹۱۴)، و قیام نجف (۱۹۱۸) می‌شمرند. قیام عمومی عراقیان بهت صدام و هیبت رژیم او را درهم شکست و ترک‌های اساسی بر پیکر، بدن و ساختار سیاسی حاکمیت را موجب آمد. یادآوری این نکته ضروری است که ماشین نظامی و سرکوبگر حزب بعث در نارومار کردن متفرضین تنها نبود. صرف‌نظر از مشارکت واحدهای مختلف ارتش و واحدهای زبده گارد جمهوری، جیش الشعبی و فدائیان صدام، ضلع سوم مثلث قتل و جنایت را «ارتش آزادیبخش ملی» بازوی نظامی «سازمان مجاهدین خلق ایران» تشکیل می‌داد. سرکردگان فرقه رو به احتضار رجویه به نیروهای خود اعلام کردند که یگان‌های سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با نفوذ به داخل خاک عراق از شمال این کشور و با برتن کردن پوشاک کردی قصد شبیخون زدن به قرارگاه‌های سازمان را دارند و با این توجیه فریبکارانه آنان را رهسپار سرکوب کردها، ترکمان‌ها و شیعیان در شهرهای مختلف زیرعنوان عملیات «مروارید» کردند.

کشف و انتشار اسناد تصویری فوق‌العاده سری از نشست‌های صمیمانه سرکرده سازمان با سپهد صابرالدوری و سپهد طاهر جلیل حبوش، دو تن از رؤسای نهاد امنیتی و اطلاعاتی صدام و آنچه در خصوص کشتار عراقیان در جریان این گفتگوها مطرح شده است، پرده از چهره نفاق نقابدار برگشود.

به‌رغم گذشت بیش از دو دهه از واقعه عبرت‌آموز، هشداردهنده و بیدارکننده انتفاضه شعبانیه، پژوهش درخور توجهی درباره‌ی این رخداد استثنایی و کم‌بدیل به‌عمل نیامده است. آنچه در این مجموعه سرشار از تلخی‌ها و زشتی‌ها و نیز شیرینی‌ها و زیبایی‌ها فراهم آمده است، روایت مقاومت اسلامی ملتی بزرگ، با فرهنگ و ریشه‌دار در استای استیفای حقوق مشروع خویش است. در خلال چند ماه تکه تکه‌های پراکنده این تحقیق تاریخی در کنار یکدیگر قرار داده شد و شکل صحیحی به خود گرفت. بی‌گمان اثر حاضر قادر نیست همت والای قیامگران انتفاضه که در سکوت مجامع بین‌المللی و داعیه‌داران جانبداری از حقوق بشر، به دست پلیدترین پست‌ترین آدم نمایان روی مین بر خاک و خون افتادند را به درستی نمایان سازد، لیک امید است خوانندگان ارجمند را کمی با آنچه دو دهه پیش در یکی از عزیزترین و مقدس‌ترین سرزمین‌های اسلامی روی داد، آشنا سازد.

شایسته است بابت آنچه در این مجموعه فراهم آمد از راهنمایی متعهدانه حجت‌الاسلام والمسلمین سیدعمار حکیم، رئیس مجلس اعلای اسلامی عراق، همی کمک‌های پژوهانه آقای محمدمجید الشیخ، سفر عراق در ایران و آقای حسن دانایی‌فر، سفیر ایران در عراق سپاسگزاری نمایم.

لطف و مهرورزی برادران ارجمند آقایان مهدی رضائی، مدیرعامل مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، و محمد مهدی رحیمی، معاون فرهنگی هنری مؤسسه را پاس می‌دارم. کتاب حاضر که به مناسبت انتخاب و معرفی شهر نجف‌اشرف به‌عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام در سال ۲۰۱۲م با شتاب غیرقابل باوری آماده گردید را به ارواح شهدای مظلوم انتفاضه شعبانیه پیشکش می‌نمایم.

طوبی و ألف طوبی للثائرين الأبطال والشهداء الكرام: والله الموفق وهو حسبنا و نعم الوکیل و منه تعالی نستمد العون.

صفاءالدین تبرائیان

شمیران، فروردین ۱۳۹۱